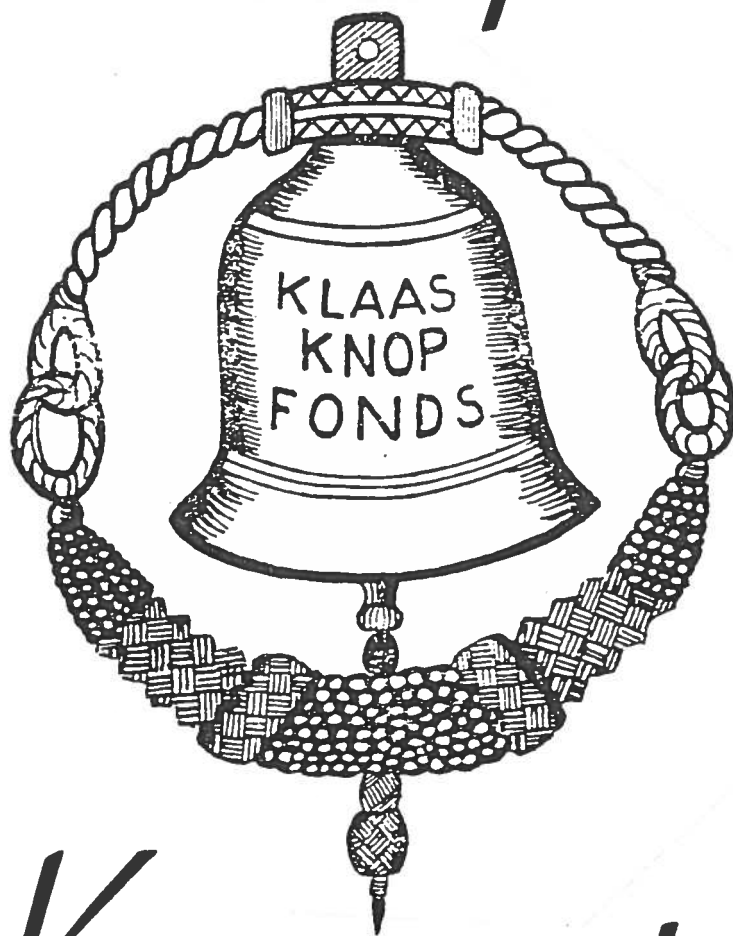

No.8 Oktober 1997

Het Knoope

Knauwertje

Van De Redactie

Ja, lezertje vertel maar eens hoe een wantslagtros wordt opgeschoten? En waarom wordt een weeflijnsplits zodanig gesplitst dat de tampen aan de onderkant van de splist uitkomen? Je bent een echte sukkel als je het niet weet hoor, want zelf kleine kindertjes op Terschelling kunnen je haarfijn alle gênante details van het eeuwenoude schiemanswerkambacht uitleggen! Afijn, daar gaat een stuk van deze *Knopeknaauwer* over. Het thema van dit nummer is het Klaas Knop Fonds op Terschelling. Iedere knopenlegger in Nederland heeft "er wel eens van gehoord", maar er is geen knoopkip die er het fijne van weet. Bij deze dus een artikel aan de hand van materiaal toegezonden door Gerard Ruyg, de penningmeester van het Fonds. Hier kun je zien hoe 70 jaar geleden een vereniging gesticht werd (iets voor ons?). Misschien dat we in een volgend nummer van KK iets over de examens kunnen schrijven. Hoezo, misschien? Hoezo, volgend nummer?

Zoals je in KK2 had kunnen lezen is dit het voorlaatste nummer van KK. Mijn belofte was om het *Knopeknaauwer* projekt anderhalf jaar zijn gangetje te laten gaan en het dan te evalueren. Bij de lancering van KK9 is mijn belofte waar gemaakt en rest er enkel die gewraakte evaluatie. Op dit moment van schrijven kan ik zeggen dat ik het grotendeels als positief heb ervaren. Achja, er zijn altijd van die #*87%@! met evenzo #*87%@-erige belachelijke op- en aanmerkingen, maar wegens aktiviteitsloosheid hunnerzijds geven ze je nooit de gelegenheid *hun* aktiviteiten eens met eenzelfde kritische oog te bezien. Maaruh, ik ga over die groep hier echter niet zitten emmeren. Ik geef daarentegen in KK9 aan iedereen de ruimte haar of zijn opinie te verwoorden. Wedden dat KK9 een iel blaadje zal worden.....

Na die quasi-fatalistische woorden alsnog een hartelijk welkom aan Chris Krijger (Bergen op Zoom), Douwe Jan de Jong (Horst), Rob Scharein (Canada), Tom Gergen (Fountain Valley/USA), Chris Malhoit (Toledo/USA). Kun je het zien dat pietertje in de USA is geweest? Tjah, het was me de knoopvergadering wel daar in New Bedford, Massachusetts/USA. In KK 5 had ik er al melding van gemaakt dat ter ere van Clifford Warren Ashley een internationaal knoopsymposium zou worden gehouden in het Walvisvaart Museum van New Bedford. Naast mij vonden nog zo'n 250 andere mensen het de moeite waard om naar het pitoreske New Bedford te reizen. Niet te vergeefs, overigens. Er was heel veel te zien en leren. De volgende bijeenkomst is over twee jaar, *same time, same place*. En wat was er dan zoal te zien? Het geheel begon met een tot de nok gevuld auditorium op Donderdag avond. Tony Hall, de biograaf van Ashley vertelde over zijn leven en schilderwerk. Er was een hele vrijdag van lezingen over de meest uiteenlopende aspecten van de knoopwereld. De twee charmante dochters van Clifford Ashley vertelden over hun vader. Brian Field uit Maldon (Engeland) onderhield de zaal met zijn dol-komische visie op Ashley's werk. Vaughan Jones van Berkeley Universiteit in California sprak over ontknop-aspekten van vier-dimensionale knopen, omdat Ashley daar op bladzijde 8 van zijn boek naar refereert. Dat ontlokte aan de tot-dan-toe solitaire meesterknoper Louis Richardi de uitspraak: *if you need some room, tie a space knot!* Ik had ook nog wat te zeggen over knoopjes, tjah het zal niet waar zijn. Misschien dat ik het geheel tijdens de Blankenbergse vuurtorenbijeenkomst op Zondag 12 oktober nog eens herhaal. Rob Scharein liet mijns inziens de meest revolutionaire software ter wereld zien. Met behulp van een Silicon Graphics machine demonstreerde hij hoe een komputer bepaalde knoop-aspekten kan simuleren. Ik vond het erg indrukwekkend en dat is dan een uitgesproken euphemistische uitspraak! Professor Greg Buck

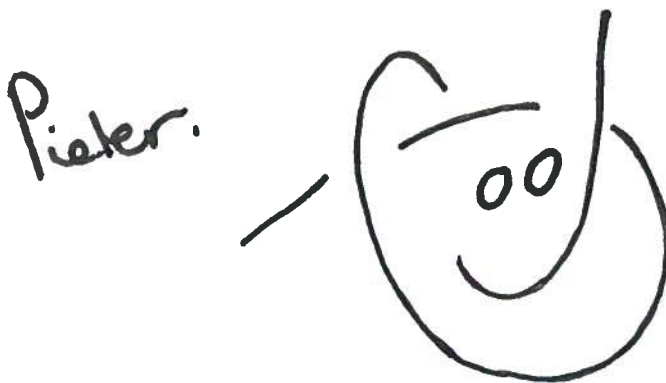
vertelde over de konnektie wetenschap-knopen en Rob Wolfe uit Chicago kon de zaal bijna een uur boeien met zijn verhaal over de Ashley Bend (#1452), die ook voorkomt op de postzegel die Dick Blackmer aan het Amerikaanse postwezen gaat voorstellen. Dick, een fervent windsurfer, vertelde over de status van dat projekt. Hij heeft enige tijd geleden een ontwerp op internet gelanceerd. Het is hieronder weergegeven. Sommige fanatieke knopers hebben er zelfs al succesvol post mee verstuurd! De aansluitende IGKT-vergadering was wat men van dergelijke vergaderingen mag verwachten, dus wat dat betreft is IGKT werkelijk internationaal. De daaropvolgende Zaterdag was ietsjes anders!

Bram Vermeulen (van Neerlands Hoop in Bange dagen) deed eens de uitspraak "*Kunst is in schoonheid verpakte kennis*". Dat geldt zeker voor knopen, waarvan er veel te zien was. Geëxposeerd werk uit de lage landen kwam van Willy Willaert, Ineke de Kok, Cornelis Kooiman (Liz Pawson legde zelfs haar halsketting in de glazen kast!), Frans Masurel. Oja, Pietertje had er ook nog een paar van zijn scheepskisten handvaten bijgedaan. Die kun je op de september Brexpo in Breskens bezien. Knopenlegger Karl Bayreuther uit Hamburg demonstreerde ongelooflijke traditionele zeemansknoopwerk technieken, dus het heeft geen zin om daar over te schrijven, dat moet je zien (en voelen!) En wat is er verder over het geknoop in de USA te melden? Teveel om hier op te noemen.

Ik zal een plaatje bijsluiten van wat typisch Amerikaans knoopwerk. Het werk is gemaakt door Klaus en Uti Rabe van de schoener "*Enchantress*" uit San Francisco. De andere foto is onze Willem Taal met een van zijn indrukwekkende fenders. Om bij Neerlands geknoop te blijven. In KK7 maakten Abel en Ruben Troost melding van een knopenbord dat ze gezien hadden. Navraag bij de uitbater, Dhr. Dooms van caférestaurant *De Westkant*, leerde me dat het van Terneuzenaar Piet van Fraayenhove is. Piet heeft her en der borden hangen: Transportbedrijf Rijnberg, de Verenigde Bootlieden etc.

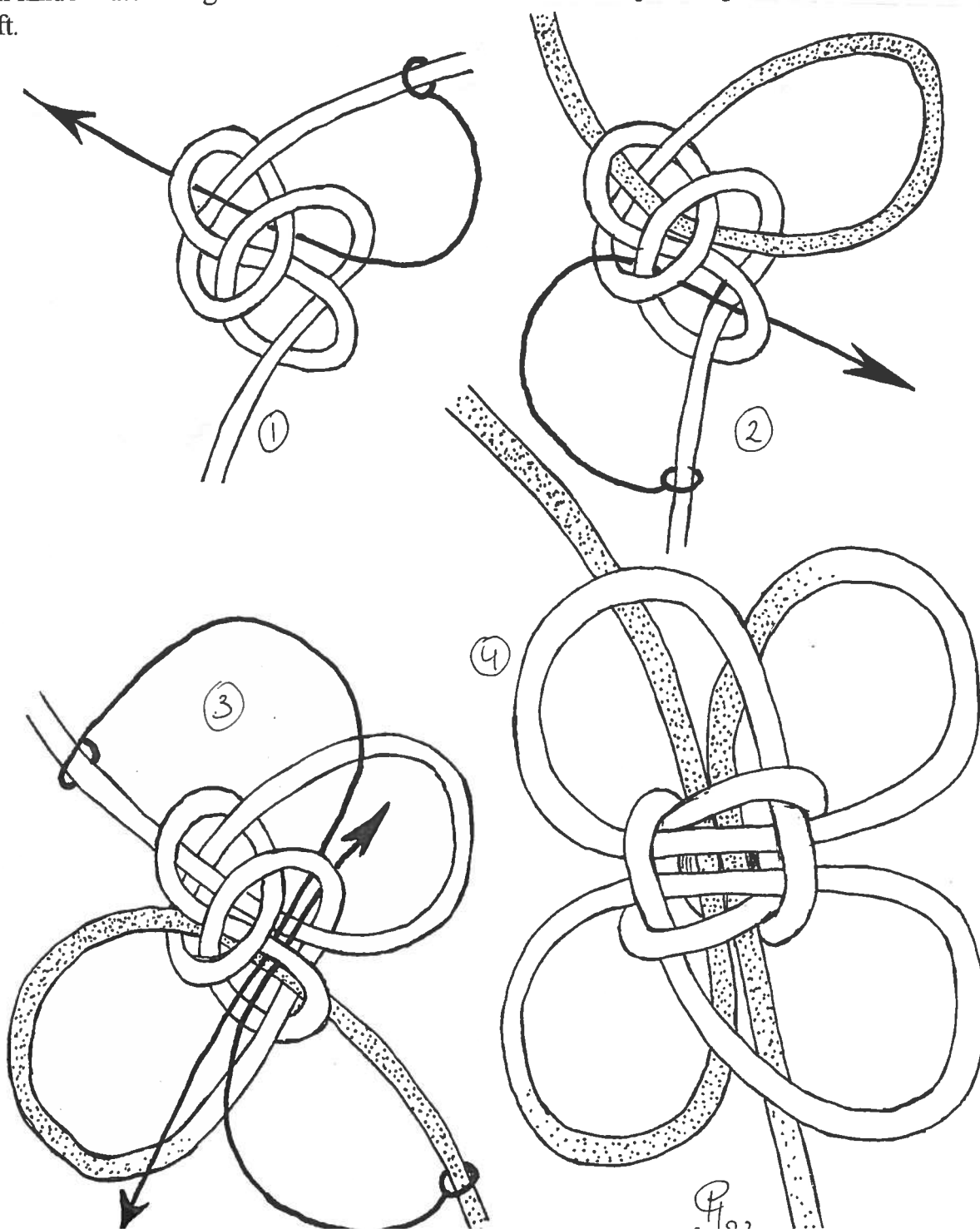
Vergeet nou niet dat er op 6 september de laatste Brexpo Workshop gehouden wordt in het Visserijmuseum van Breskens. Een hoop knopers hebben al toegezegd aanwezig te zullen zijn. Jan Hoefnagel brengt een aanhang, Douwe Jan de Jong zou komen, Ineke de Kok gaat wat vertellen over Philipijns knoopwerk waar ze afgelopen zomer geweest is. Tot 6 september zullen we maar zeggen! Tot dan:

Have a nice day!!

De Airdrie Bloem Knoop

Oosterse bloemknopen staan bekend vanwege hun complexiteit. Kijk maar eens in bijv. *Chinese Knotting* van Lydia Chen, of welk Japans knopenboek dan ook. Er staan vaak een paar bloem- of vlinderachtige knopen in, maar ze zijn meestal vrij moeilijk te maken. Hier een knoopje dat ik ooit zelf eens heb zitten bedenken achter een Schots haardvuur, vandaar de naam. Het zou me niet verbazen als het principe al in een of ander boek stond, maar ik heb het nog niet gevonden. Begin met twee ineengestrengelde Halve Knopen (fig.1). Steek de eindjes er door heen zoals in figuren 2 en 3 is weergegeven. Het eindprodukt ziet eruit als een bloem (fig.4). Mocht het materiaal niet voldoende stevig zijn om de structuur vast te houden, dan kun je het verven. Als je geen kinderververf gebruikt zal het verharden en behoudt je knoop een iedere vorm die je het geeft.

De Brexpo (deel V)

De eerste zaterdag van juli was er de vierde workshop in het Breskens Visserijmuseum. Aan belangstelling ontbrak het wederom niet. Er waren uiteraard de bosjes Duitse toeristen, want zelfs in Breskens was het zomers en stranderig, en dat verklaart een hoop. De knoopeknauwers die ditmaal tussen de vitrines te ontwaren waren, waren Conny en Ronny Wouters uit Schoten (zie hun bijdrage elders in dit nummer), Jan Hoefnagel die weer allerlei soorten touw aan het slaan was, Els Clement en *moi*. Alles bij elkaar was het weer een dag vol belevenissen tussen de vissen. Een leuke vondst was de kinder knooppagina van Els die een eindje verderop in dit nummer is geplaatst. Op de vaste knooptafel van het museum wordt speciaal voor kinderen deze A4 folder gelegd. Het is voor mij nog een raadsel waarom een noodbericht in geheime kode verzonden moet worden, maar zoveel kind ben ik dan ook weer niet meer. Nouja, daar verschillen de opinies over!

In *Het Zeeuws-Vlaams Advertentie Blad* van begin juli stond een anoniem artikel over knopen in de regio. Het staat op de volgende bladzijde. Volgens mij zou men voor iedere streek zo'n verhaal kunnen schrijven. Het vergt slechts enig zoekwerk om een paar fakta boven water te krijgen, want er is zo ongelooflijk veel te vinden over knopen. Op een Brexpo-dag bijvoorbeeld ontmoet je vrij veel verschillende mensen, die elk met een eigen knoopverhaal afkomen. Zo vertelde een oudere mevrouw, dat ze ooit eens, 30 jaar geleden, op de makramé cursus van Fieke Benthuis uit Boskoop een groot geknoopt voodoo masker gemaakt had. Toen ze dat ter opfleuring in de gang van de bejaarden flat ophing was het de volgende dag verdwenen. Ze hoopte dat de boze geesten de dief zouden kwellen. Maar wie was nou die enthousiaste Fieke Benthuis?!? Wie heeft er behalve de KnoopKlupVanDordt en Klaas Knop, ook knoop lessen georganiseerd??

Kom je daar te praten met een meneer die beweert dat hij een schieman is, dat zijn broer een schieman is en zijn vader een schieman was. Het blijkt de 77-jarige Pieter Schieman uit Breskens te zijn. Een oud-directeur van het Terneuzense constructie bedrijf Troost-Mechacon, een man vol spannende verhalen. Hij wist precies uit te leggen hoe zijn familienaam in Zeeuws-vlaanderen relateert aan de verschillende beroepen. Zo is een Axelse schieman een afstammeling van de stadsmid (Axel heeft stadsrechten!). Wist jij dat de uitdrukking "schiemannen" met ledigheid en leegloop te maken heeft? Vandaar dat schepen "aan de schiemanskade kunnen liggen" (zonder werk). Het schijnt dat je daarom de Schiemanskade hebt/had in Rotterdam. Zijn broer, een of andere schiemannende dokterandus in de franse taal- en letterkunde, had dat allemaal eens voor hem uitgezocht. Nouja, dat en nog veel meer. Eigenlijk had je erbij moeten wezen om het mee te maken (<hmm,.. dat is een tautologie.. een doordenkertje). In ieder geval kon Pieter Schieman vertellen dat er stukken van de tijd af vlogen.

Verder was er wederom ruime belangstelling van over de Nederlandse oostkust. Het valt me steeds op dat Duitse toeristen het leuk vinden om te leren knopen. Ditmaal was er de lieflijke 13-jarige Ricarda, om er achteloos fluitend eentje te noemen, die een Chinese Panchan Knoop wilde leren. Ze kwam er gauw genoeg achter dat het leven daar echter te kort voor is.

Workshop vissersknopen en Schiemanswerk in Breskens

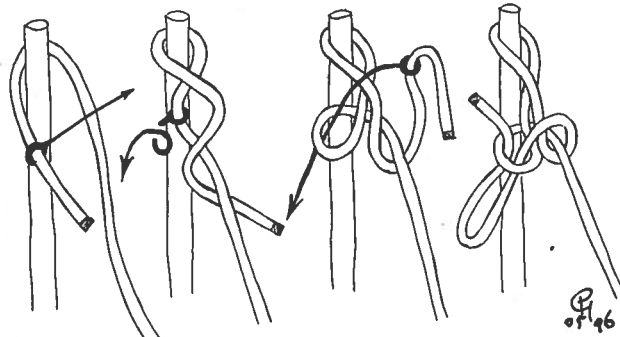
Touwwerk en de knopen die daarin gelegd worden, zijn sinds mensenheugenis absoluut onmisbare stukken gereedschap geweest. Als men zich in de aangelegenheden van touw en knopen verdiept, dan blijkt er letterlijk een fantastisch stuk cultuurgeschiedenis aan geknoopt te zitten.

Wie bij wil dragen aan het bewaren van streekgebonden knoop- en touwkennis kan naar de workshopdagen in het Visserijmuseum te Breskens komen. Daar vindt dit seizoen een knopententoonstelling plaats, getiteld *Visserknopen en Schiemanswerk*. Iedere eerste zaterdag van de maanden juni en juli is er tussen 10-12 en 14-17 uur een ontmoeting van knoopengeïnteresseerden uit België en Nederland. Dat touw een oud verschijnsel is hoeft je niet zonder meer aan te nemen. Mensen hebben namelijk niet altijd touw gekend. Het vroegste stuk, dat bewaard is gebleven, heeft plantachtige vezels. Het dateert van ongeveer 19.000 jaar geleden en is opgegraven in het huidige Israël. Er bestaan echter indirecte bewijzen dat de grondslagen van de kunst achter het touwslaan van ver voor die datum dateren. Kennis van de noodzakelijke technieken is onder vrijwel alle volkeren op een zeer vroeg tijdstip terug te vinden. Zo is door middel van archeologische vondsten aangetoond dat Eskimo's, die 4500 jaar

geleden vanuit het Arctische Ellismere en Thule naar West-Groenland trokken, al over functionele touwtechnologie beschikten. Ze gebruikten deze kennis om naaigarens voor hun huidenkleding te slaan. De garens werden door vrouwen gemaakt van vezels, die verkregen waren uit gedroogde en vervolgens geplette pezen van o.a. zeehonden. Een oude referentie naar touwslagerij activiteit hier in de buurt, is te vinden tussen de

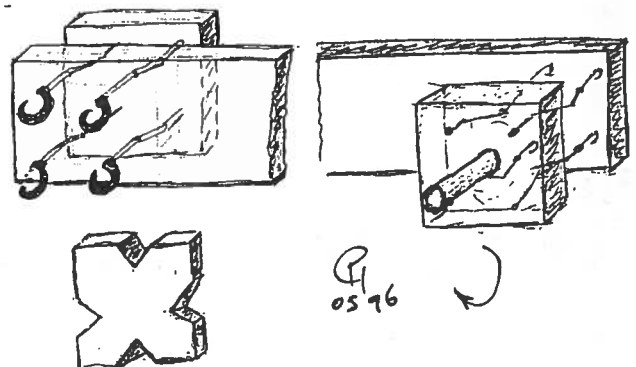
een paar plankjes, vier kromme spijkers en wat vezels. Makkelijker kan haast niet! Natuurlijk was niet iedereen in de weer met voor eigen gebruik touw te fabriceren. Het slaan van touw is een van de eerste handelingen die, zij het kleinschalig, geïndustrialiseerd werden. Iedereen kent waarschijnlijk wel het verhaal van die kleine Michiel de Ruyter die in Vlissingen aan een groot wiel stond te draaien. Zo waren er in deze streek talloze

had moeilijk van de grond kunnen komen zonder sjorringen van talloze stijgerbouwers. Bovendien kunnen knopen de meest uiteenlopende gradaties van complexiteit en toepassingsgebied hebben. Simpele verbindings- en lusknopen, zoals de Paal- en Schootsteek, tot aan relatief ingewikkelde splitsen en andere aan touwwerkgerelateerde (vlecht)technieken. In het Zeeuws-Vlaamse zijn er van alle categorieën legio voorbeelden te vinden. Zo kan men in het indrukwekkende boek *Over den vier ambachten lezen dat "de oren van manden hersteld werden door mandenmakers op het dorpsplein"*. Dat hadden ze zonder gedetailleerde kennis van vlechtechnieken moeilijk kunnen doen. Wat (staaldraad-)splitsen betreft kan een kleine wandeling langs de kaaien van Breskens, Terneuzen, Sluiskil of Sas van Gent een heel nieuw studieobject uit onverwachte hoek opleveren. Om nog maar te zwijgen van de speciaal gevlochten grommers, de stalen ringen, netten tegen onderzeeboten, die eind jaren zestig vrij lang bij Kraan tien in de Terneuzense haven gelegen hebben. Ergens in dat spectrum vind je de gesplitste knoop om koeien mee vast te zetten uit het Axelse boerenbedrijf van Ko den Hamer. Het is tot nu toe trouwens nog niet gelukt deze knoop in de knoopliteratuur terug te vinden. Dit is niets verbazingwekkends, want de meeste knopen zijn niet beschreven. Vele van de steken die vissers gebruiken zijn daar prachtige voorbeelden van. Vissers in het Schelde gebied, zowel in vroeger als tegenwoordige tijd, gebruiken nog steeds de bekende Schootsteek om hun netten te boeten. Met andere woorden een knoop in een industriële omgeving die een duidelijke economische betekenis heeft.

aantekeningen van de Romeinse geschiedkundige Caius Plinius Secundus. In 47 AD schreef hij dat "de bewoners zeewier en biezen tot touwen vlochten en deze tot netten knoopen". De Romeinse bezoekers zullen daar wel vreemd van hebben opgekeken. Ze waren immers gewend aan hoogwaardig hennep-touw. Logistieke problemen zorgden er overigens voor dat de Romeinse legers de hennepplant in Engeland voor hun touwbevoorrading introduceerden. Het is duidelijk dat de kennis van het touwslaan in het gebied, dat we tegenwoordig met Zeeuws-Vlaanderen aanduiden, niet uit de lucht is komen vallen. Hoewel we ook niet precies weten waarvandaan dan wel. Tweeduizend jaar geleden was het maken van touw niets bijzonders. Iedereen had dit produkt overal nodig. Vissers voor hun netten, boeren om hun vee mee vast te zetten. Beroepen die vroeger overigens meer met elkaar verweven waren dan nu. Als je in Zeeuws-Vlaanderen rondvraagt blijkt dat men op vele boerderijen tot niet zo heel erg lang geleden zelf touw sloeg. Men gebruikte daartoe allerlei voorhanden zijnde materialen, zoals vlas. De heren Wim Bollenman en Ko den Hamer uit Axel hebben me de eenvoudige gereedschappen getoond waarmee dat gebeurde. In de schets is te zien hoe weinig gereedschap er nodig is om touw te slaan:

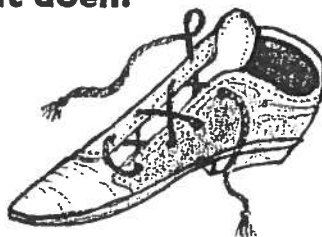
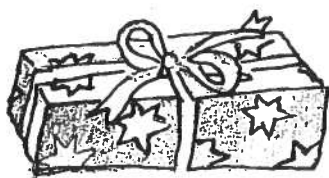
kleine touwslagerijen te vinden, bijv. in Zaamslag. In Terneuzen kom je bij Ribbens of Hamelink touw kopen, en in Axel brachten de meisjes van van de Berge touw aan de man. Het touw kon in principe overal vandaan komen. Algemene kennis over knopen en touw is moeilijk te achterhalen. Het is vrij zeker dat er ongeveer een half miljoen jaar geleden al knopen toegepast werden. Knoopkennis wordt echter pas sinds eind zeventiende eeuw opgeschreven. Dit gebeurde meestal in een maritieme context, hetgeen leidt tot de veelgemaakte denkfout die knopen en touw relateert aan zeevarenden. Niets is verder van de werkelijkheid. Om te beginnen vindt je knopen in de meest uiteenlopende ambachten: van timmerman en metselaar tot wever. Een middeleeuwse stad als Hulst

Ga eens kijken bij de knooptafel

Wat is dat nou- een stukje touw? Het lijkt niks bijzonders, maar bedenk maar eens wat je er allemaal mee kunt doen:

slipsteek
Met een slipsteek kun je van
alles vastmaken: een boot,
een paard of een schommel.

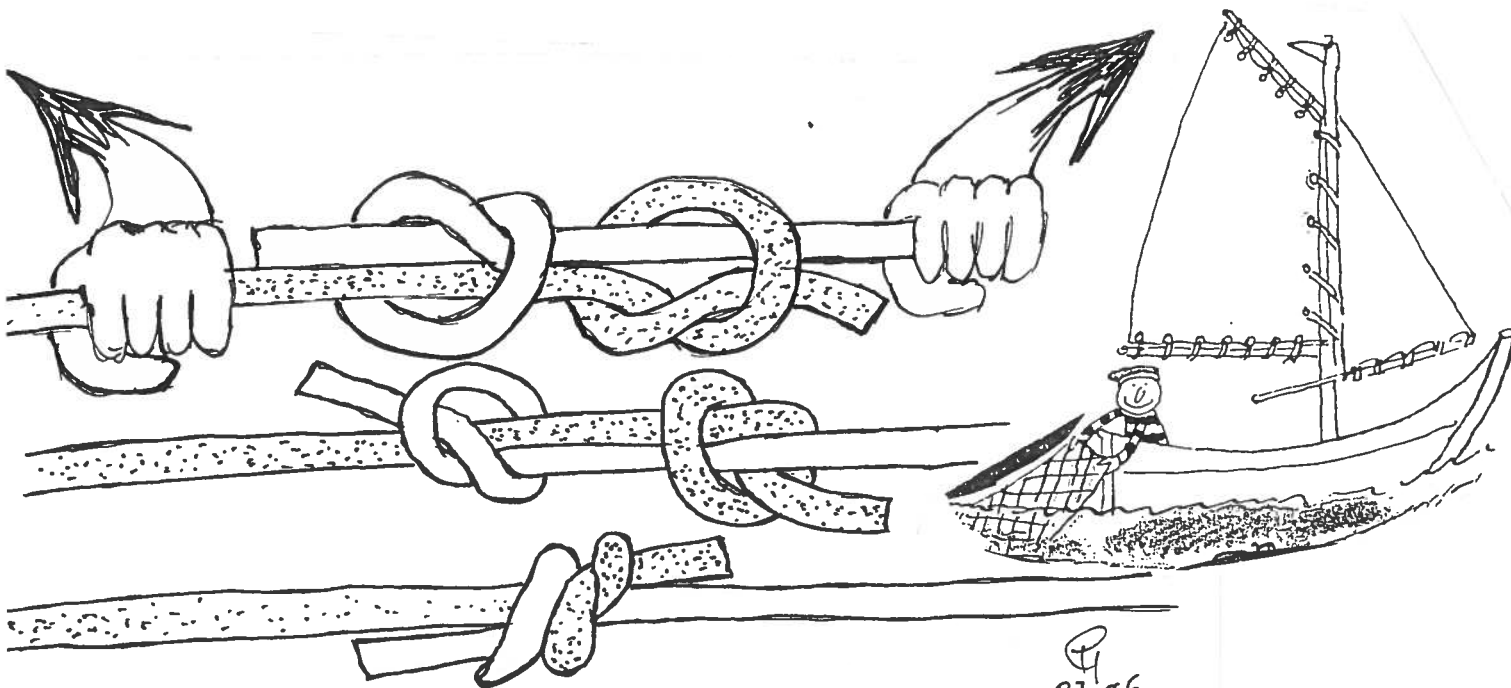
Schrijf nog een paar dingen op die je met touw kunt doen of maak er een tekeningetje van.

Met touw kun je dus vooral allerlei dingen vastmaken. Dat hebben zeelieden en vissers ook ontdekt. Ze vonden allerlei knopen uit om hun zeilen, hun schepen of hun netten vast te maken.

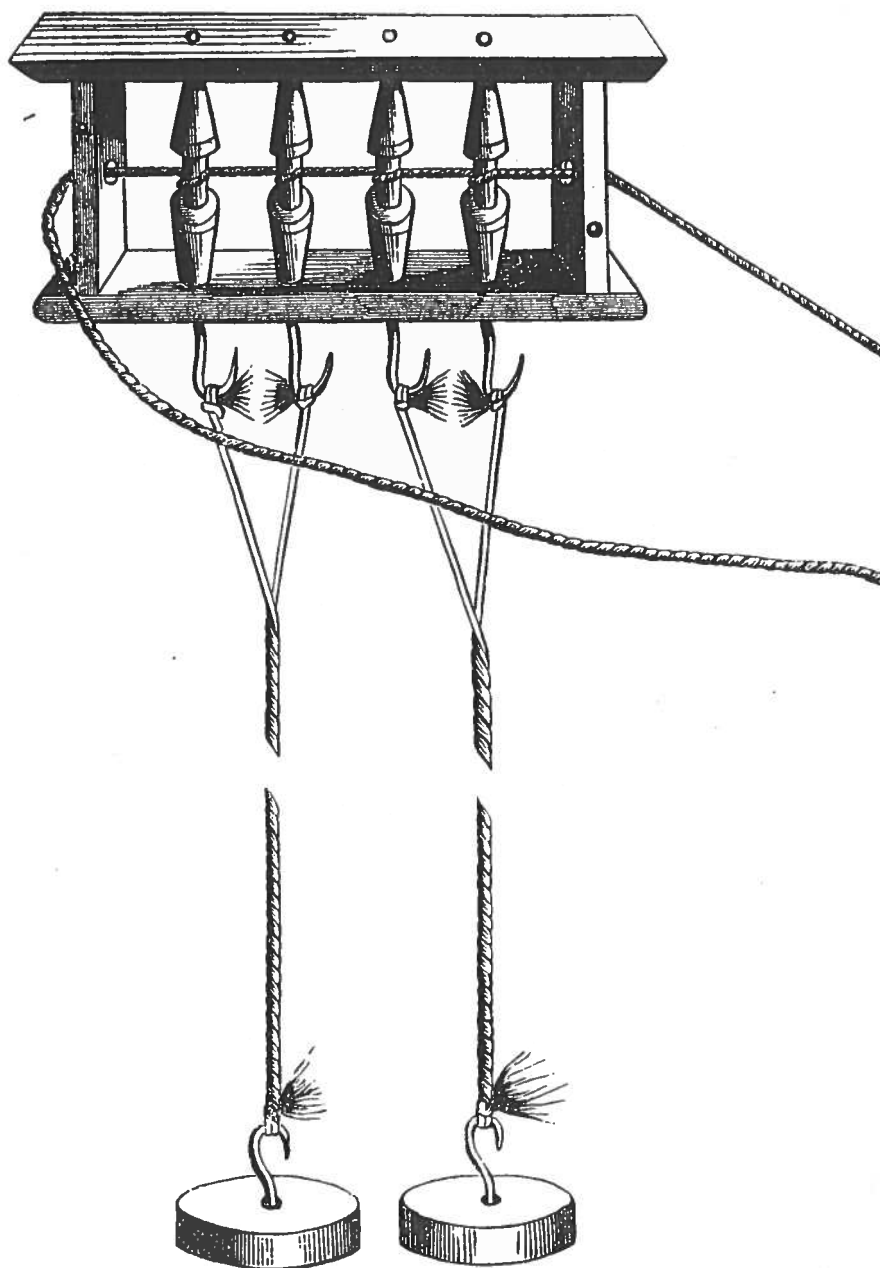
Een van die knopen heet gewoon vissersknoop. Het is een knoop om twee gladde lijnen aan elkaar vast te maken.

Een hele mooie naam die de vissers er aan gegeven hebben is: Zoeteliefje. Bekijk de tekening goed en probeer ook een Zoeteliefje te maken.

De Nossil Cock

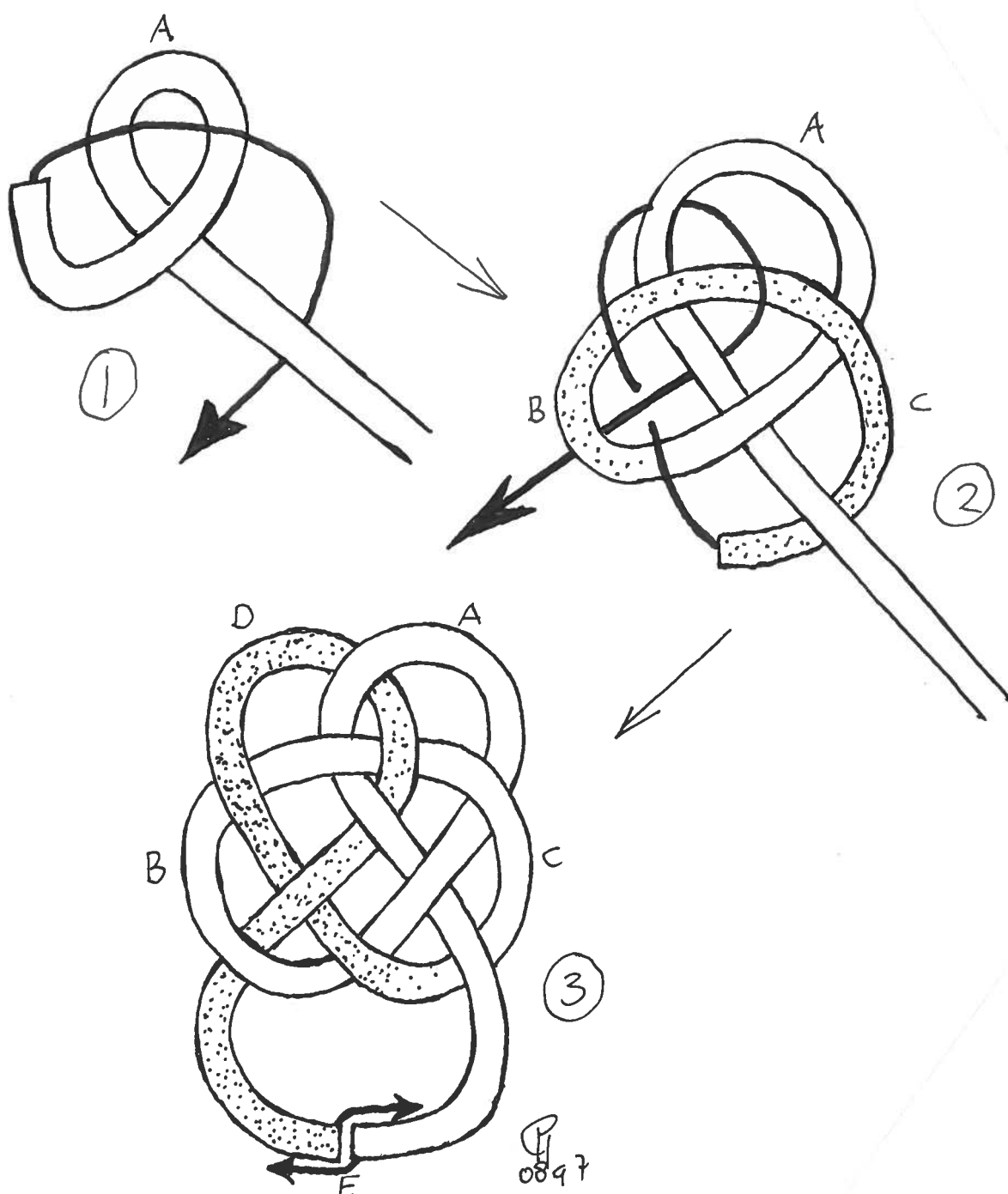
In het boek *The Seafisherman* (Guernsey 1865) geeft J.C Wilcocks een schat aan primitieve vissersmanstechnologie. Hij toont hoe paardenharen lijnen gemaakt kunnen worden en geeft een aantal eenvoudig te konstrueren machientjes waarmee de lijnen geslagen kunnen worden. Hieronder is een gravure van de "Nossil Cock". Het machientje wordt aangedreven door middel van een oneindig koord. De vier haakjes slaan dan twee lengtes 2-strengs lijn per keer. Deze lijntjes die konden variëren van 2 tot 6 mm dikte werden voor de meest uiteenlopende doeleinden gebruikt; van relatief zware grondlijn tot dunne bevestigingssnoertjes voor de haken aan die grondlijnen.

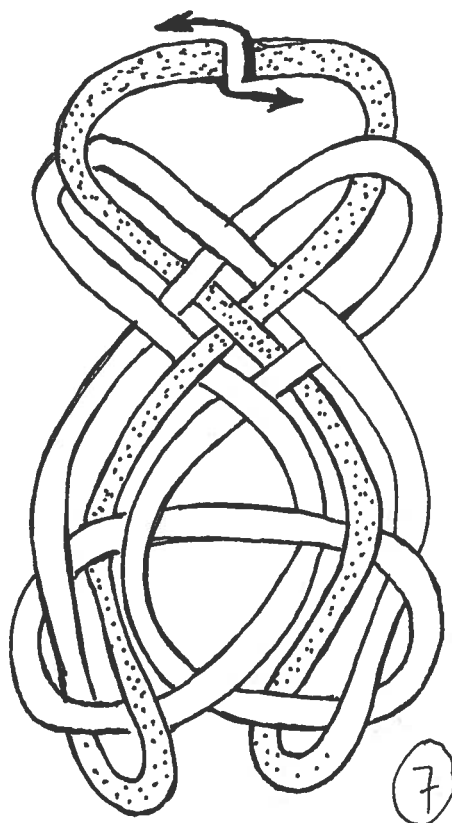
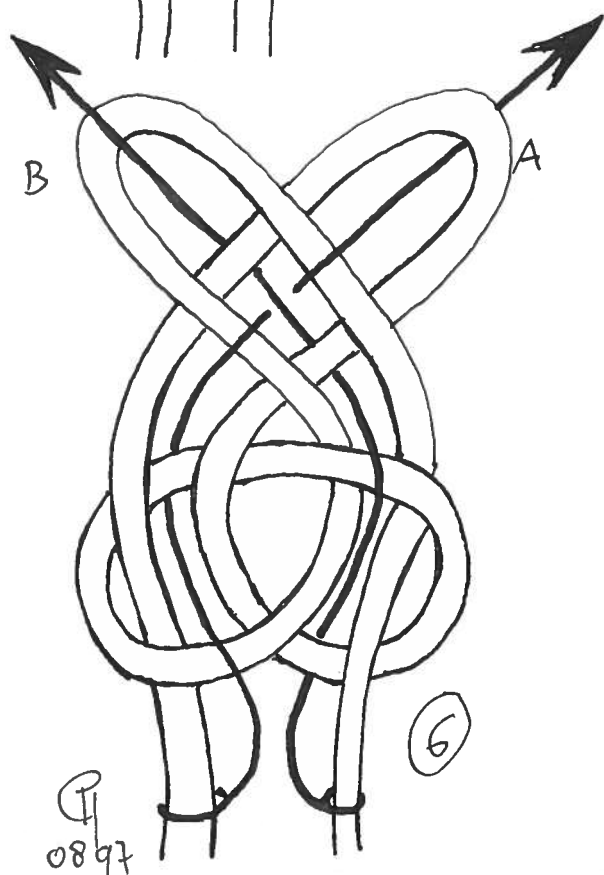
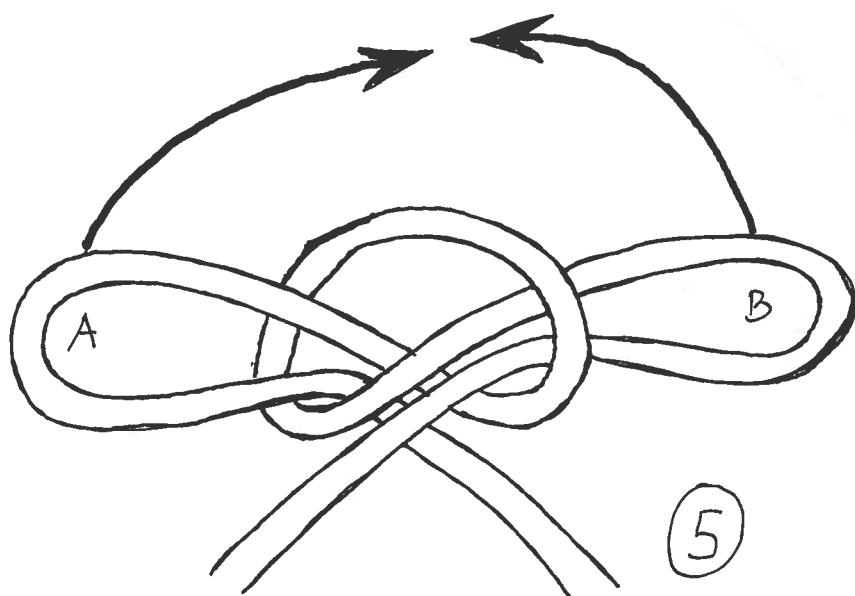
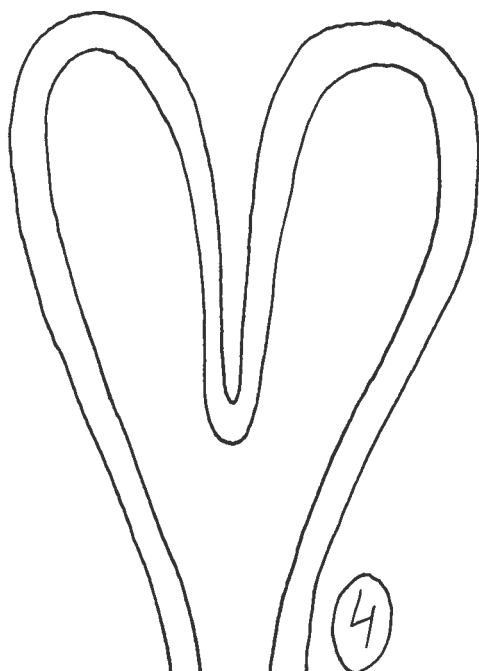
De Pentagon Mat Met Nogiets

Jean Paul Hasselle (Rixensart)

Voor de Pentagon Mat begin je zoals een Turkse Knoop van 3 parten en 4 bochten. Bocht A maak je als eerste (fig.1), daarna bocht B (fig.2). Vervolg met je koord in oostelijke richting, draai terug naar het zuidwesten, ga west om bocht C te vormen. Vervolgens, inplaats van in noordoostelijke richting verder te gaan, ga je naar het noordwesten over bocht B om bocht D te maken (fig.3). De tampen komen samen om bocht E te vormen (fig.4). Nu kun je de knoop dubbelen.

Voor de volgende mat maak je eerst twee bochten A en B (fig.4) en bindt er een Halve Knoop mee (fig.5). Kruis bocht A over bocht B (fig.6). Weef de tampen naar boven toe weg, alwaar ze in de top samenkomen (fig.7). Nu kun je weer aan het dubbelen gaan.

Over Een Anti-diefstal Dims, Vlinder Knoop En Een Antwerpse Koordenwinkel Conny en Ronny Wouters (Schoten)

Terwijl we eens in een restaurant aan het eten waren werd de tas van Conny gestolen. Die was gewoon naast haar neergezet. Toen we af wilden rekenen bleek het eigendom weg te zijn. Vermoedt wordt dat een persoon met een stok haar tas weggeschoven heeft, opgepakt en meegenomen, want wij hebben niets gemerkt totdat het te laat was. Om dergelijke taferelen in de toekomst te verhinderen hebben we nu een koordje met een lusje en apevuistje (Fig.1) waarmee de tas makkelijk aan een tafelpoot vastgezet kan worden.

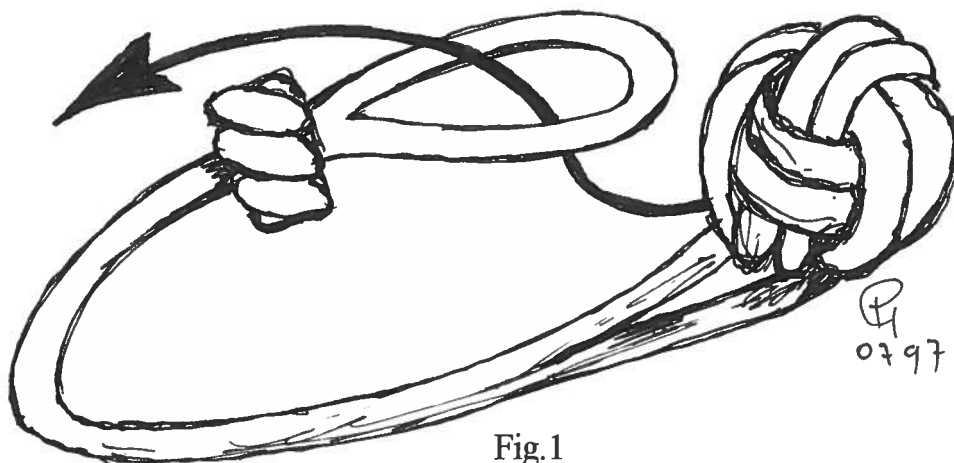

Fig.1

De Vlinder Knoop (Fig.2) komt uit een Frans boek over vliegeren. Daarin heette de knoop *Nœud Papillon*. Hij lijkt in feite op een gezekerde, maar gekapseizde Platte Knoop. Deze verbindingsteek is heel snel te maken.

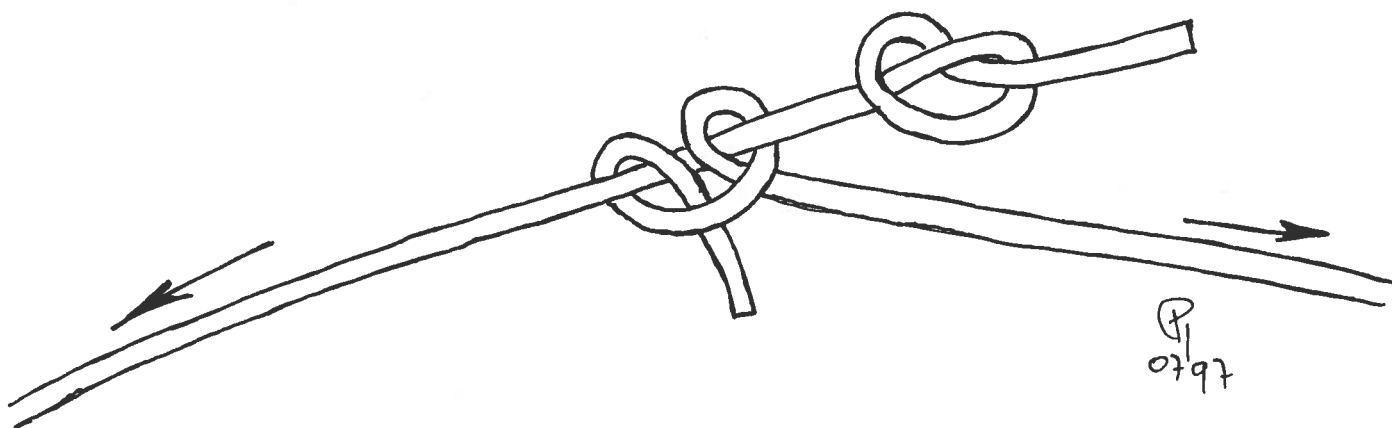

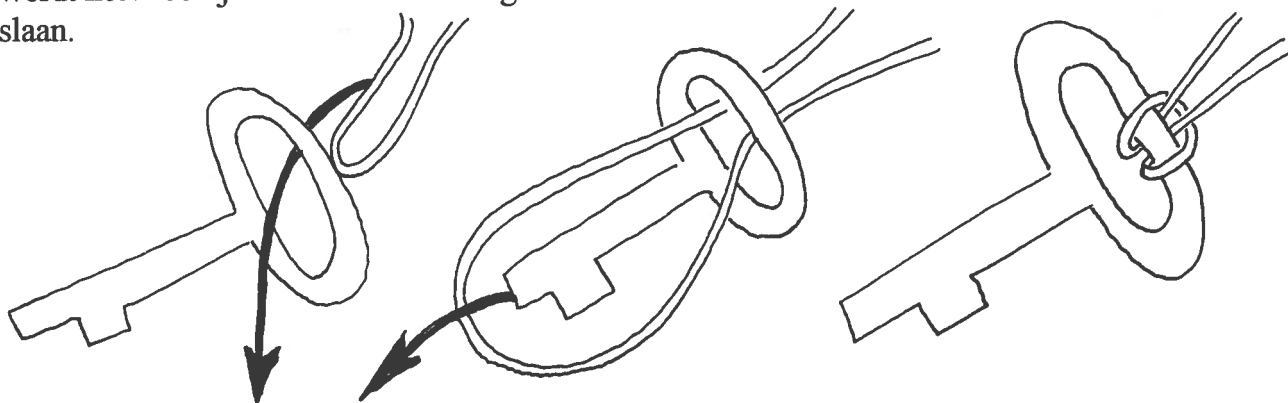
Fig.2 De Vlinder Knoop

In Antwerpen is er een koordenhandel op het Mechelse Plein 7. De winkel is open van 09⁰⁰-12³⁰ en van 13³⁰-18⁰⁰. Het telefoon nummer is: 233.24.42.

Hoogeveen 19-07-'97

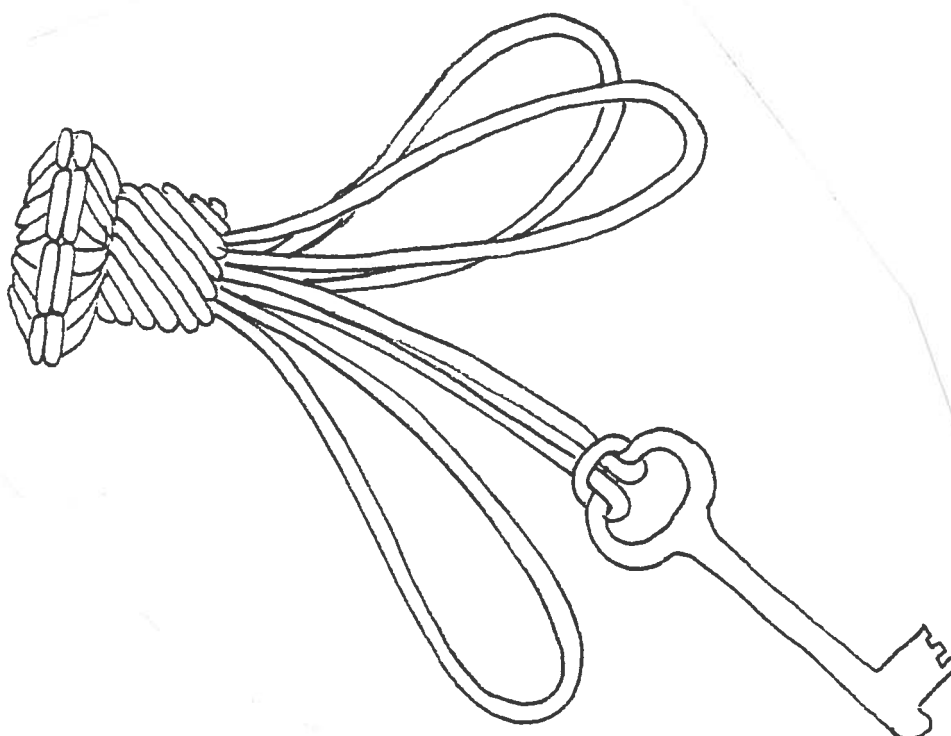
Beste Pieter,

Hartelijk dank voor het uitstekend verzorgde boekwerkje over "*Het Vuurtorenknoopje*". De eindjes die ik overhoud, verwerk ik ook vaak tot een sleutelhanger (zie tekening). Meestal neem ik vier eindjes. De lengte heb ik nog nooit genoteerd, maar je mag aannemen dat ze langer zijn dan een halve meter. Vervolgens neem ik dan die eindjes dubbel en bind de gevormde lussen tijdelijk samen. Met deze lussen worden de sleutels aan de hanger bevestigd d.m.v een koeiesteek (ankersteek). Daarom moeten ze dan ook lang genoeg genomen worden. Anders wordt het moeilijk om ze door het oog van de sleutel te kunnen trekken en om de sleutel heen te slaan.

Boven de "borging" maak ik meestal een Wall-knot (Ashley #729). Variaties zijn er genoeg. Daarna maak ik een Star Knot (Ashley #881) en werk (door een aantal variaties te gebruiken, zie bijv. (Ashley #882/#883), de eindjes weg binnen de Sterknoop.

Prettige vakantie toegewenst

Kees Methorst

Het Klaas Knop Fonds

Gerard Ruyg (West Terschelling)

In 1924 begon de heer Klaas Knop, oud-magazijnmeester van de KNSM, met het geven van lessen in splitsen en knopen. Vorig jaar volgden er 35 leerlingen de cursus. Er waren 12 leerlingen in de leeftijd van 20 tot 50 jaar. Enige tijd geleden waren er ook een paar 60 plussers. De overige circa 20 leerlingen zijn jonger dan 20 jaar. Als minimumsleeftijd wordt 12 jaar aangehouden. Er wordt gewerkt met een tiental leraren, die geheel kosteloos les geven. Sommigen doen dit al meer dan 25 jaar. Ze krijgen geen betaling, alleen gratis roken en koffie. Boven deze leraren staat de cursus leider. Hij bepaalt wat er die avond gedaan wordt. Meestal wordt het programma gevolgd. De leerlingen volgen de cursus gedurende 3 à 4 jaar. Men is in klassen ingedeeld. Elke klas heeft over het algemeen dezelfde leraar. Als men een jaar geweest is, komt men het volgende jaar in de tweede klas, enz. Er is na die 3 jaar dan bijna geen knoop of splits, die de leerlingen niet kunnen maken. Wanneer ze de cursus doorlopen hebben, kennen ze een handwerk dat, vooral nu de ontwikkeling der watersport een opleving van touwkunst ten gevolge heeft gehad en gezien het grote aantal cursussen dat aan waterpadvinders (scouts), zeilers, etc. wordt gegeven, ook in hun verdere leven van betekenis kan worden.

Na beëindiging van de cursus wordt, na een met goed gevolg afgelegd examen, aan de leerlingen een getuigschrift overhandigd, ontworpen door de heer Oxenaar, ontwerper van bankbiljetten, legerdiploma's, vaandels, enz. Het is versierd met het oude vijfkleurige wapen van Terschelling, gevat in een grommer. De rand bestaat uit lofwerk van knopen en splitsen. Het cursusjaar loopt van de derde zaterdag in september tot twee weken voor pasen. Dat zijn ongeveer 20 weken, want rond kerst houden we vrij. Om aan de cursus deel te kunnen nemen betaalt men f 20,-, dus een gulden per les. In februari van het derde jaar wordt over de leerlingen beslist of ze examen mogen doen. Dat beslist de cursusleider. Daar heeft het bestuur geen invloed op. Tijdens de paasvakantie worden de 2-daagse examens gehouden. Hiervoor wordt een examencommissie benoemd, bestaande uit oud-kapiteins en oud-leraren, maar geen bestuursleden. Na afloop is er een feestelijke uitreiking.

Het Klaas Knop Fonds heeft ook een bestuur. Dat bestaat uit een tiental "Commissarissen". De voorzitter is in de regel de Burgemeester van Terschelling. De secretaris verzorgt de correspondentie en de administratie. De penningmeester zorgt voor de inning van het cursus geld en de bijdragen van de donateurs. Dan is er nog een Commisaris van Materieel. Deze houdt de touwvoorraad in de gaten en zorgt dat er voldoende materiaal is op de cursus avonden. Dan was er normaal gesproken als commissaris de Ned. Herv. predikant; die deed s'avonds de dagsluiting. Echter sinds 1972 gebeurt dit niet meer omdat de tegenwoordige predikanten dit niet meer willen.

Al sinds ver voor de oorlog werd ook een cursus gegeven in Hoorn. Aanvankelijk in het Evangelisatiegebouw, nu op donderdagavonden in dorpshuis "de Stoek". In West-Terschelling is de cursus in "Ons Huis" op de zaterdagavond. Mocht u belangstelling hebben, dan bent u tussen 19.00 en 20.30 uur van harte welkom op voornoemde locaties.

Het touwwerk om les te geven is manilla of sisal. Kunsttouw is daarvoor niet geschikt. Dankzij de Rijkswerf in Den Helder, duikteam Ecuador van Terschelling en onze relatie met Lankhorst touwfabrieken in Sneek is het materiaal probleem niet groot.

Hoewel het Klaas Knop Fonds financieel nog niet is uitgeput, gaat het geldelijke bezit toch jaarlijks achteruit. Door een uitbreiding van het aantal donateurs tracht het bestuur deze achteruitgang wat te beperken. Al heeft het Fonds niet meer die praktische waarde als in de tijd van de grote vrachtzeilschepen, voor bezitters van jachten is kennis van splitsen en knopen en kijk op schiemanswerk toch ook nodig. Bovendien krijgt het nu toch steeds grotere waarde als culturele instelling. Mogen wij u uitnodigen tot de instandhouding van onze stichting te willen medewerken door hiervan donateur te worden? De daarvoor gelden de tarieven zijn: Voor Fokkemast: f 5,- Voor Grote Mast: f 10,- Voor Kruismast: f 15,- Voor Voltuig: f 25,-.

Klaas Knop Fonds

Huishoudelijk Reglement

van het

„KLAAS KNOP FONDS”

te Terschelling

Goedgekeurd ter jaarvergadering op 14 Mei 1948.

ARTIKEL 1.

De cursus „splitsen en knopen” zal elk jaar van October tot April worden gehouden, en wel één avond per week van 20—22 uur.

ART. 2.

Als leslokaal wordt als regel de zaal van het Verenigingsgebouw „Ons Huis” beschikbaar gesteld.

ART. 3.

De leerlingen geven zich, op een te voren bekend gemaakte datum, op bij de leider van de cursus.

ART. 4.

De cursusavonden worden beëindigd met een „weeksluiting” door de Hervormde Predikant.

2

ART. 5.

De leerlingen hebben zich te gedragen overeenkomstig de door de leider gegeven voorschriften. Inbreuk daarop kan gestraft worden met uitsluiting van het bijwonen der lessen, terwijl tevens als regel geldt dat aan leerlingen, die driemaal achtereenvolgens verzuimen, de verdere deelname aan de cursus wordt ontzegd.

ART. 6.

Om bij te dragen in de kosten van vuur en licht, betalen alle leerlingen, zo nodig, een vergoeding van *ten minste* tien cent per lesavond.

ART. 7.

De cursusleider bepaalt, of de leerlingen, die de wens te kennen hebben gegeven examens te doen, daar inderdaad klaar voor zijn.

ART. 8.

Het examen vindt plaats ten overstaan van een daartoe te benoemen commissie.

ART. 9.

Na een gunstige beoordeling van de *opgegeven en ingeleverde* werkstukken wordt het diploma „Splitsen en Knopen” uitgereikt.

Terschelling, 14 Mei 1948.

Het Bestuur „Klaas Knop Fonds”.

STATUTEN

van het
„KLAAS KNOP FONDS”
te Terschelling

Heden, de vijftiende October negentienhonderd zes en veertig, verschenen vóór mij WILLEM FLAMMAN, notaris ter standplaats Terschelling, de heren:

1. JACOB DE VOS, burgemeester;
 2. JOOST SMIT, zonder beroep;
 3. CAREL WILHELMUS FUNKE, zonder beroep;
 4. KLAAS KNOP, zonder beroep;
 5. PETER LEENDERT SCHRAM, predikant;
 6. WILLEM ZEYLEMAKER, zonder beroep;
 7. VOLKERT DOEKSEN, salvage-chef;
 8. ELLERIUS HARMANNUS WILLEM ROGGENKAMP, commissaris van het Loodswezen;
- alle comparanten wonen in de gemeente Terschelling.

De comparanten verklaarden bij deze af te zonderen een bedrag in contanten groot Veertienhonderd gulden en daarmede in het leven te roepen een Stichting, waarop de volgende statutaire bepalingen van toepassing zullen zijn.

ARTIKEL 1.

De stichting draagt de naam „KLAAS KNOP FONDS”.

Haar zetel is gevestigd te Terschelling.

ART. 2.

De stichting heeft ten doel het bevorderen en het geven van onderricht in het splitsen en knopen van touwwerk en staaldraad (schie-manswerk), aan mannelijke personen vanaf 14 jaar, zomede het vervaardigen van sierwerk uit touw en ander materiaal. Werkstukken als vorenbedoeld, worden ook op bestelling gemaakt en geleverd.

ART. 3.

- De stichting tracht haar doel te bereiken.
- A. onder meer door het organiseren en cursussen, welke worden geleid door leeraren, onder toezicht van Klaas Knop of diens opvolger;
 - B. het bijeenbrengen van gelden, nodig voor het bereiken van het doel.

ART. 4.

Het bestuur der stichting bestaat uit 8 leden, een voorzitter, een secretaris, een penning-meester, een commissaris voor materieel en 4 commissarissen van toezicht.

Als voorzitter treedt in de regel op de Burge-meester van Terschelling. De heer Klaas Knop

wordt voor het leven tot commissaris van materieel benoemd. Eén der commissarissen van toezicht is steeds de predikant der Ned. Herv. Gemeente te West-Terschelling. De overige bestuursleden worden gekozen uit en door de begunstigers van de stichting voor de tijd van twee jaren.

De aftredende bestuursleden zijn terstond herkiesbaar.

ART. 5.

Voor de eerste maal zal bij het in werking treden dezer statuten het bestuur bestaan uit:

- 1e. Voorzitter: Jacob de Vos.
2. Secretaris: Joost Smit.
3. Penningmeester: Carel Wilhelmus Funcke.
4. Commissaris van materieel: Klaas Knop.
5. Commissarissen van toezicht:
Peter Leendert Schram, Willem Zeyle-maker, Volkert Doeksen en Ellarius Harmannus Willem Roggenkamp.

De bestuursleden zullen generlei financieel voordeel mogen genieten.

ART. 6.

Het gehele bestuur belast met de dagelijkse leiding; zij behartigt de belangen der stichting in de meest uitgebreide zin. Het vertegenwoordigt de stichting in- en buiten rechten en verbindt de stichting tegenover derden en zorgt voor de naleving der statuten en het huis-houdelijk reglement.

ART. 7.

Het bestuur is gehouden éénmaal per jaar, omstreeks April een algemene vergadering van begunstigers uit te schrijven.

ART. 8.

Deze vergadering wordt uitgeschreven bij convocatie's waarop de te behandelen punten vermeld zijn en die ten minste drie dagen te voren aan de leden-begunstigers worden toegezonden.

Op deze vergadering wordt door de secretaris een algemeen overzicht gegeven van wat er in het afgelopen jaar is geschied.

Door de penningmeester wordt het financieel jaarverslag uitgebracht.

Over alle te nemen besluiten wordt bij meerderheid van stemmen beslist.

Wanneer minstens tien begunstigers, onder opgave van redenen, een buitengewone vergadering wenssen, wordt deze binnen een week door het bestuur uitgeschreven.

ART. 9.

Het bestuur vergadert zo dikwijls als het dit nodig oordeelt. Evenwel wordt tenminste éénmaal in de zes maanden een vergadering gehouden, welke vergadering onder meer zal worden benut tot het controleeren van de administratie van de penningmeester.

ART. 10.

De bestuursleden zijn persoonlijk aansprakelijk voor alle schade door hun eventueel onjuist beheer aan de stichting toegebracht.

ART. 11.

Na afloop van een cursus, waarvan de duur vier jaar is, wordt door de leerlingen een examen afgelegd. Aan hen, dit dit examen met gunstig gevolg hebben afgelegd, wordt een „Diploma splitsen en knopen” uitgereikt.

ART. 12.

De leeraren worden gekozen uit de beste, in het bezit van dit diploma zijnde leerlingen. Zij genieten daarvoor geen beloning.

De examinatoren worden door het bestuur aangewezen.

ART. 13.

De stichting wordt in stand gehouden door:

- a. vaste bijdragen van begunstigers;
- b. andere vrijwillige bijdragen, legaten, schenkingen, enz;
- c. de opbrengst van werkstukken.

ART. 14.

Al hetgeen de werkwijze van de stichting en de bevoegdheden van het bestuur betreft, zal, zover het niet in deze statuten is geregeld, bij

huishoudelijk reglement worden vastgesteld. In gevallen, waarin deze statuten en het huishoudelijk reglement niet voorziet of twijfel omtrent de bedoeling van eenige bepaling, beslist het bestuur.

ART. 15.

Tot liquidatie der stichting of tot wijziging dezer statuten kan alleen worden besloten in een, uitsluitend ter beslissing van dit punt bijeengeroepen bestuursvergadering, waarin alle bestuursleden aanwezig moeten zijn en dan nog alleen met tweederde der uitgebrachte stemmen.

Zijn niet alle bestuursleden opgekomen, dan wordt binnen één maand wederom een bestuursvergadering, uitsluitend ter beslissing van dit punt, bijeengeroepen, welke in elk geval, ongeacht het aantal aanwezige bestuursleden, met meerderheid van minstens twee derde der uitgebrachte geldige stemmen, bevoegd is een geëdig besluit tot liquidatie der stichting of tot wijziging dezer statuten te nemen.

Een eventueel besluit tot liquidatie mag niet worden genomen voor het verstrijken van het tiende jaar van het bestaan der stichting.

ART. 16.

Indien tot liquidatie der stichting wordt besloten, zo zal deze liquidatie plaats vinden door een commissie, te benoemen door het bestuur.

ART. 17.

Bij liquidatie der stichting zullen haar eigendommen en bezittingen, met de daaraan verbonden lusten en lasten, zomede de activa en passiva van de stichting, worden aangeboden aan een door het laatste bestuur aan te wijzen vereniging of instelling, welke een doel nastreeft, zoveel mogelijk aan dat der stichting nabij komend.

Van deze bepalingen kan niet worden afgeveken, ook niet door wijziging van dit artikel der stichtingsacte.

Tot het bij deze akte in het leven roepen van de stichting „Klaas Knop Fonds” is verleend de toestemming als bedoeld in artikel 1 van het besluit beperking Rechtsverkeer bij besluit van

Voorts verklaren de comparanten voor alle gevolgen dezer domicilie te kiezen ten kantore van de notaris bewaarder van deze minuut.

De comparanten zijn mij notaris bekend. Waarvan akte in minuut.

De Anja Knoop

Een Interweefsel Dat Nog Niet In De Boeken Staat

In KK6 en KK7 hebben we wat met reguliere rasters zitten spelen. Nou gaan we eens kijken wat er gebeurt als we deze zuurverdiende kennis combineren. Hier maken een interweefsel van de 5/6 Casa Knoop met de 5/6 Spaanse Ringknoop. Alvorens aan te vangen moet ik eerst een foutje rechtzetten uit KK7. De scherpe blik van Frans Masurel (wie anders?) had gezien dat het algoritme van de Spaanse Ringknoop een beetje verkeerd was. Op de driede en de veifde plaats stond iets verkeeds. Het had moeten zijn:

1 L → R: vrij	7 L → R: 2o
2 R → L: vrij	8 R → L: 2o - u
3 L → R: vrij	7 L → R: 2o - u
4 R → L: o	8 R → L: 2o - 2u
5 L → R: o	7 L → R: 2o - 2u
6 R → L: 2o	8 R → L: 2o - 2u

Het zal nou wel een stuk makkelijker worden om dit knoopje te maken, nietwaar? Je kunt nu natuurlijk meteen proberen om een Spaans Ringknoopje van 5 parten en 6 bochten te maken, maar als je de onderstaande Anja Knoop oefent sla je twee vliegen in een klap. Hoe de Anja Knoop eruit komt te zien is d.m.v. nevenstaande diagrammen weergegeven. Omdat we twee 5/6 reguliere structuren in elkaar weven krijgen we dus $2*5 = 10$ parten en $2*6 = 12$ bochten. Bemerkt dat het produkt noch kolom- noch rij-gecodeerd is, ondanks dat de casa en de ringknoop beide kolomgecodeerd zijn! Wat dat betreft heeft de Anja Knoop iets met de Flores- en Barcus Knot gemeen, nietwaar? De codering is column-coded in columns 1,2,3, 7,8, en 9 maar niet in 4,5,6. Ennuh, hoe maak je dan zo'n Anja Knoopje?

Begin met een Casa van 5/6 zoals in KK6 getoond (of aan de hand van het diagram van fig.1'). Volg dan de 12 stappen van de knoopwijze (het z.g. algoritme) dat hieronder is weergegeven. Bij het maken van de Anja Knoop is het aanbevelenswaardig om twee verschillende kleuren te gebruiken. Door de eerste komponent een kleur te geven die verschillend is van de tweede zul je een leuk patroon zien ontstaan:

13 L->R: u-o-2u-o.	19 L->R: u-3o-2u-o.
14 R->L: u-o-2u-o.	20 R->L: u-3o-3u-o.
15 L->R: u-o-2u-o.	21 L->R: u-3o-3u-o.
16 R->L: u-2o-2u-o.	22 R->L: u-3o-4u-o.
17 L->R: u-2o-2u-o.	23 L->R: u-3o-4u-o.
18 R->L: u-3o-2u-o.	24 R->L: u-3o-4u-o.

Ik ga dit knoopje de *Anja Knoop* noemen, omdat 1) er een hele hoop mooie Anja's zijn, 2) de naam met de eerste letter van het alfabet begint en op een "a" eindigt en 3) omdat Frans Masurel uit Leiden niet de enige zal zijn die alle (mooie [meiden] namen) ombouwt naar (mooie [knoop] namen)!

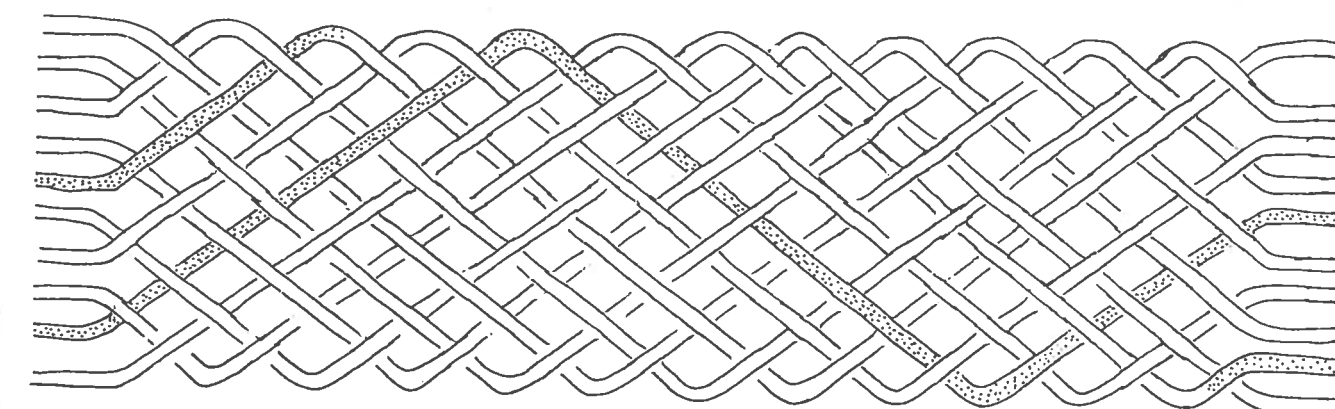

fig.4

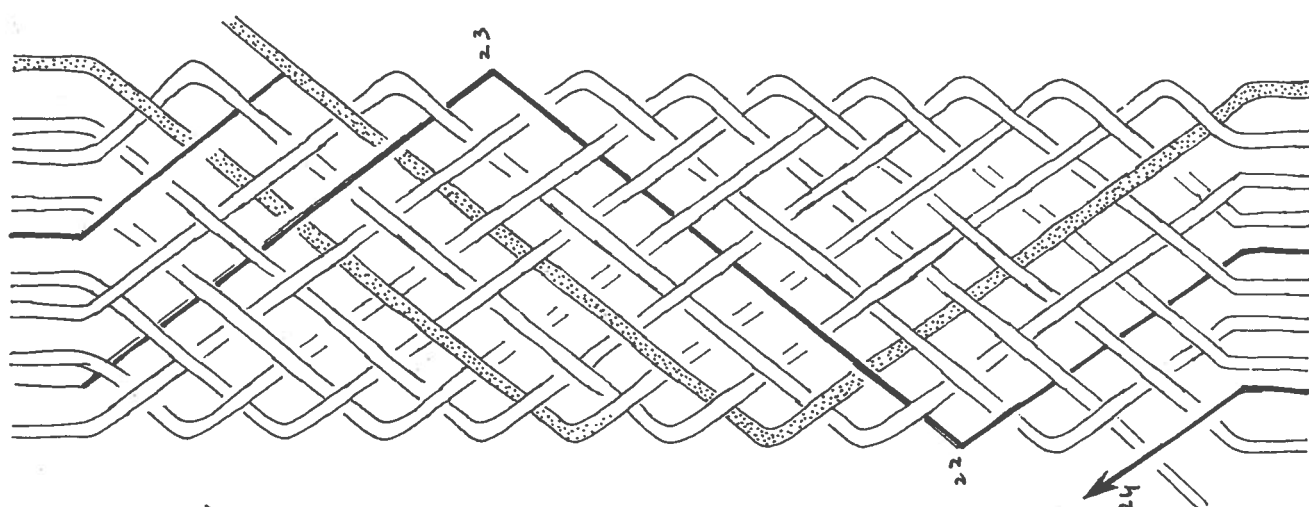

fig.3

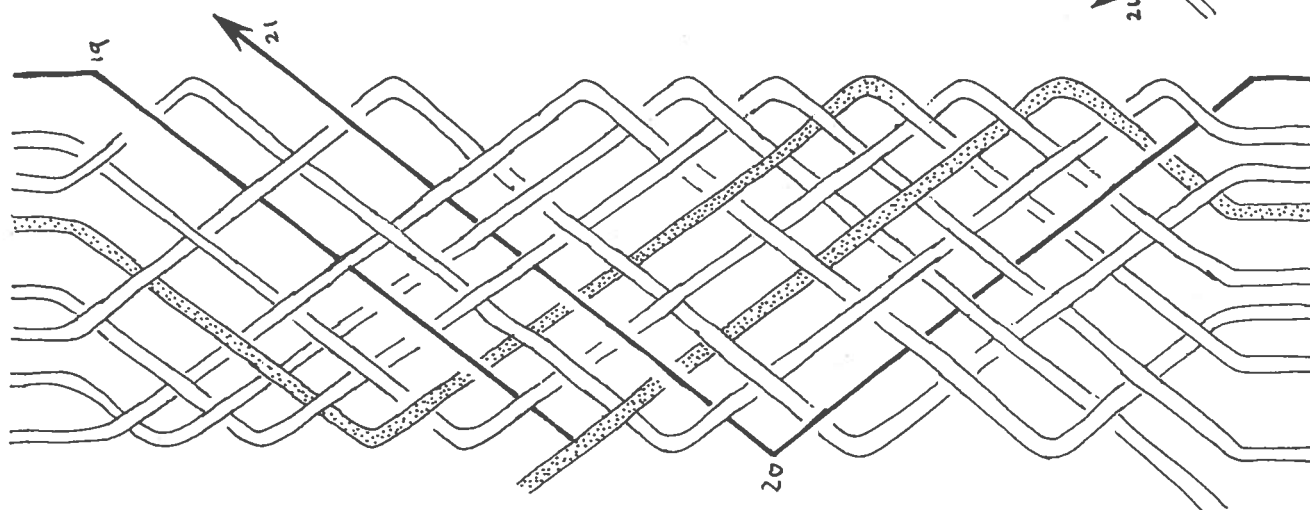

fig.2

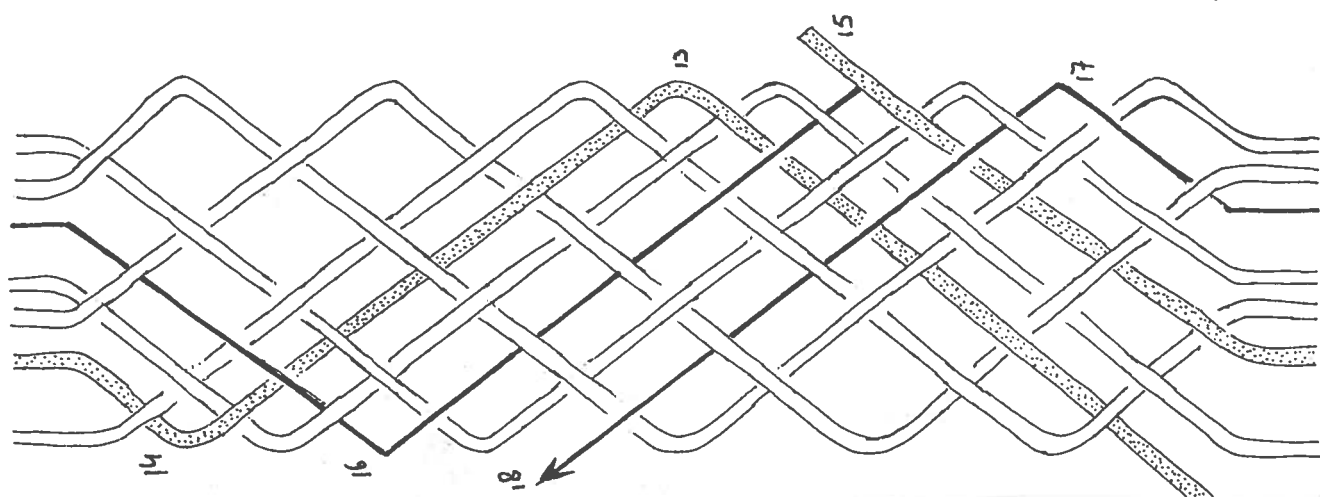
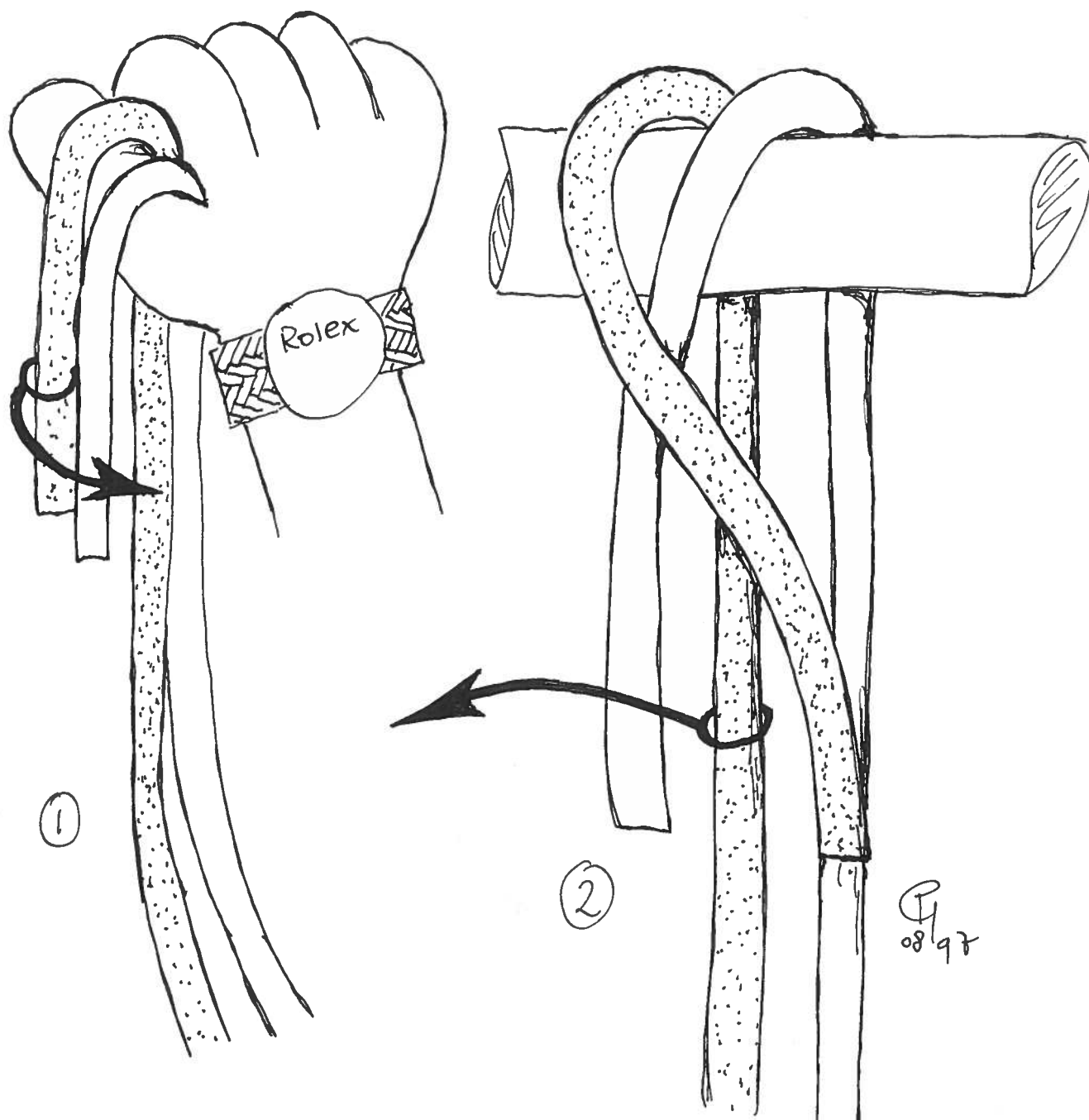

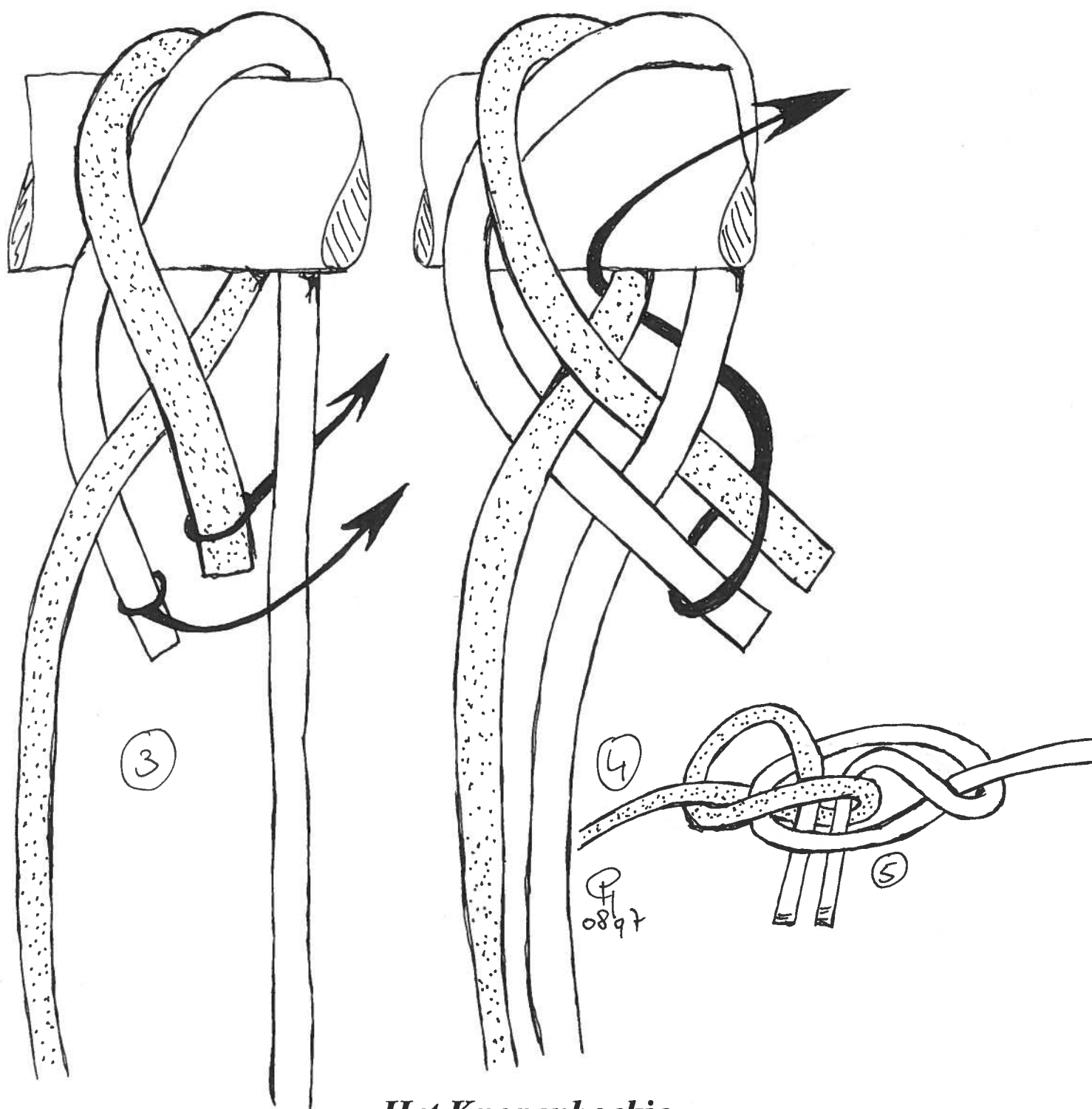
fig.1

De Ashley Verbindingsteek à la Tom

Tom Ryan (Yarmouth/USA)

In zijn grote boek geeft Ashley onder #1452 een steek om twee einden met elkaar te verbinden. Hij zegt dat zijn manier van binden voor verbetering vatbaar is. Hier is mijn manier: Hang de twee einden over je rechterduim en breng de buitenste streng over de binnenste naar je toe (fig.1). De duim wordt in de verdere tekeningen vervangen door een rondhout. Breng de linkerachterste streng naar voren (fig.2). Verwissel de twee tampen van plaats en voer ze om de overgebleven staande part (fig.3). Neem beide tampen tegelijkertijd door het gat waar je duim doorheen steekt naar je toe (fig.4). En klaar is je steek!

Het Knopenboekje

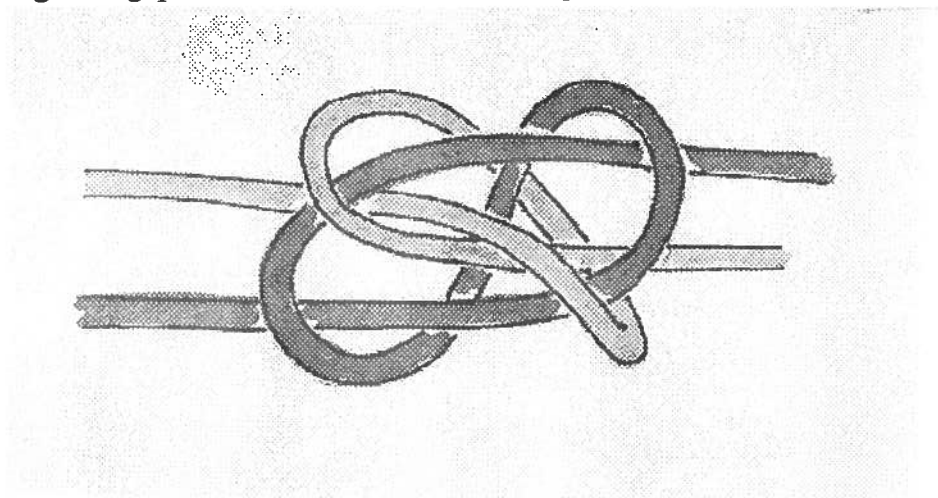
Bijgevoegd aan de juli editie van het kleurrijke zeilersblad *Nautique* vond ik een boekje over knopen geschreven door de Amsterdamse knoper Floris Hin. Het telt 42 paginas en is geïllustreerd met gekleurde lijntekeningen van Frank de Man. Het *Knopenboekje* heeft een verklarende woordenlijst, tabellen van breeksterkten van touw en een literatuur lijst. Het is een handig formaat boekje, maar het leek mij dat de volgorde waarin sommige plaatjes verschenen het leren van bepaalde knopen en splitsen wat vermoeilijkt. Daar staat tegenover dat knopen nog nooit een *simple subject* geweest zijn.

Wist je dat....

... er op de toren van het stadhuis in Vlissingen een Platte Knoop in het tegelwerk mosaic ingelegd is? Nou, vóór 1978 wist ik dat ook niet, hoor. Feitelijk staat Nederland vol met knopen, want ik heb wel eens bewijs gezien dat er nabij sportcentrum Papendal ook een hele grote knoop staat!

Iemand enig idee welke knoop dit zou kunnen zijn....

Dit komt van het Internet: <http://www.webshirt.com/bend.jpg>. Daar heeft David Bowie, de man die de elektronische news groep voor knopen rec.crafts.knots opgericht heeft voor een vriend deze verbindingsteek geplaatst met bovenstaande vraag.

Agenda

Op Zaterdag 6 september is er in het visserij museum te Breskens de laatste workshop in het kader van de seizoenstentoonstelling "*Vissersknopen en Schiemanswerk*". Het museum opent de deuren tussen 10 en 12 en 14 en 17 uur.

Op zondag 12 oktober wordt er bij Het Zeegenootschap afd. Schiemanswerk Zeedijk 1, 8370 Blankenberge een knooppmiddag georganiseerd. De organisatoren Philippe Casteleijn en Marc Lauwereyns (tel. 050-411813 na 20.00 uur). In de vuurtoren van Blankenberge is een klein nautisch museum gevestigd met vele interessante knoopzaken.

Iedere laatste zaterdag van de maand is er van 13.00 tot 16.00 uur in het maritieme museum *Prins Hendrik* te Rotterdam een bijeenkomst van de IGKT. Iedereen die over knopen wil kletsen is van harte welkom in de omgebouwde tjalk "*de hoop*" op de kade.

**DE VOLGENDE *KNOOPEKNAUWER* KOMT IN DECEMBER.
TOT DAN!**